

Anmälan mot dåvarande Länsarbetsnämnden i Västra Götalands län m.fl. angående bl.a. vägran att låta arbetssökande ta med en bekant vid besök hos arbetsförmedlingen

Anmälan

AA framställde i en anmälan till JO klagomål mot Arbetsförmedlingen Mölndal, vilken tidigare utgjorde en enhet inom Länsarbetsnämnden i Västra Götalands län, och mot Försäkringskassan. Klagomålen avsåg bl.a. att chefen för arbetsförmedlingen inte tillät AA att ta med sig en bekant in till ett möte, vilket AA på inrådan av sin läkare ville göra. Enligt anmälan uppmanade chefen högljutt den medföljande att stanna kvar i väntrummet.

Utredning

Dåvarande Länsarbetsnämnden i Västra Götalands län anmodades att göra en utredning och yttra sig över vad som framförts i AA:s anmälan i fråga om besöket hos Arbetsförmedlingen Mölndal.

Länsarbetsdirektören BB gav in länsarbetsnämndens yttrande till vilket ett yttrande från chefen vid Arbetsförmedlingen Mölndal, CC, var fogat.

Av länsarbetsnämndens yttrande framgick bl.a. följande.

AA besökte Arbetsförmedlingen Mölndal 070723. Hon begärde vid tillfället att till inbokat samtal med chefen för förmedlingen få ta med en väninna. Detta förvägrades henne eftersom andra handläggare på förmedlingen gjort erfarenheten att väninnan inte var med som medlyssnare utan tog alltför stor aktiv del i samtalet och störde förmedlingsarbetet, ett förhållande som chefen på arbetsförmedlingen inte bedömde lämpligt varför han beslutade att väninnan inte skulle närvara vid samtalet.

Det händer till och från i förmedlingsarbetet att vänner eller anhöriga tar över samtalet från den som ärendet gäller. Detta leder i vissa fall till att förmedlare föredrar att bara träffa den arbetssökande för att bättre klara kommunikationen, få fram sitt budskap och göra relevanta överenskommelser.

Enligt 9 § förvaltningslagen (1986:223) har den som så önskar rätt till biträde. Skulle en myndighet avvisa ombud eller biträde kan detta överklagas efter beslut om avvisandet. AA har inte krävt beslut på avvisandet och överklagan har inte gjorts.

Länsarbetsnämnden har informerat Arbetsförmedlingen Mölndal om att sökande har rätt till biträde och att man inte kan utgå från att biträdet ska uppträda på olämpligt

sätt. Förmedlingen är också informerad om att, i det fall biträde uppträder olämpligt, förmedlingen har rätt att avvisa henne eller honom och att beslutet går att överklaga.

Av yttrandet från chefen vid arbetsförmedlingen framgick bl.a. följande.

Jag säger nej utifrån att jag har tidigare fått information av handläggare som informerat mig om att AA:s väninna brukar alltid vara med på samtalen. Väninnan intar då inte rollen som medlyssnare utan lägger sig i samtalen. Utifrån denna bakgrundsinformation tar jag beslutet att inte ta med AA:s väninna på vårt samtal. AA:s väninna vill inte acceptera mitt svar så jag framför tydligare mitt nej till henne.

AA, som gavs möjlighet att yttra sig över remissvaret, hördes inte av.

Bedömning

Länsarbetsnämnden har i remissvaret hänvisat till rätten enligt 9 § förvaltningslagen att anlita biträde. Enligt bestämmelsen får den som för talan i ett ärende anlita ombud eller biträde. Den som har ombud ska dock medverka personligen, om myndigheten begär det. Visar ett ombud eller biträde oskicklighet eller oförstånd eller är han olämplig på något annat sätt, får myndigheten avvisa honom som ombud eller biträde i ärendet. En myndighets beslut att avvisa ett ombud eller biträde får överklagas särskilt och då i samma ordning som det beslut varigenom myndigheten avgör ärendet.

Utöver bestämmelsen om rätten att inför myndigheter bistås av ombud eller biträde finns det inom vissa områden särskilda regler om olika typer av stödpersoner (se t.ex. 20 kap. 15 § och 23 kap. 10 § rättegångsbalken, 30 § lagen [1991:1128] om psykiatrisk tvångsvård och 20 § förordningen [2000:630] om särskilda insatser för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga).

Det nu nämnda ska dock inte förväxlas med de fall där den enskilde vill ha med sig en anhörig eller en vän som stöd vid t.ex. besök hos en myndighet. En myndighet bör inte neka den enskilde att ta med sig en sådan stödperson om det inte finns särskilda skäl för det. Om stödpersonen stör mötet föreligger självfallet inte något hinder mot att avvisa denne från sammanträdet. Detta är dock inte att likställa med ett avvisande enligt 9 § förvaltningslagen, utan närmast en ordningsfråga (se JO:s beslut den 27 september 1995, dnr 1122-1995).

Det kan i praktiken vara svårt för en myndighet att avgöra i vilken egenskap en person följer med. Om personen tillåts närvara inför myndigheten är det som regel inte nödvändigt att klargöra det. Skulle myndigheten av något ovan nämnt skäl dock inte medge att en person närvarar – och den frågan inte kan lösas i samförstånd med den enskilde och den medföljande – bör myndigheten klargöra vilken ställning den medföljande har. Detta för att den enskilde, i fall 9 § förvaltningslagen aktualiseras, ska kunna få ett överklagbart beslut i frågan.

AA har önskat att ta med en väninna som stöd vid det aktuella mötet. I vilken egenskap väninnan följde med har inte riktigt klarlagts men omständigheterna tyder på att hon var någon form av stödperson. Länsarbetsnämnden har i remissvaret uppgett att anledningen till att väninnan inte fick närvara var att hon vid tidigare möten med andra handläggare hade tagit en alltför stor aktiv del i samtalet och stört förmedlingsarbetet. Om detta tagit sig uttryck som ordningsstörning, olämplighet

att agera i ärendet eller på något annat sätt har dock inte framgått. För att undvika missförstånd och för att uppfylla kraven på en tydlig ärendehandläggning hade det därför varit lämpligt om arbetsförmedlingen hade dokumenterat vilken ställning den medföljande hade samt antecknat skälen för att personen inte tilläts närvara vid mötet. Om väninnan hade varit att anse som ombud eller biträde skulle arbetsförmedlingen också ha meddelat ett formligt överklagbart beslut i frågan.